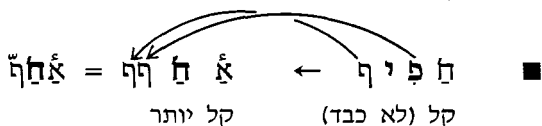

נוסיף נדבך לידיעותינו על ערך היתרון: מה קורה כששני העיצורים האחרונים של השורש זהים? למשל: ח פ פ

שני העיצורים "מצטופפים" ביחד, וצריך לבטא ף כפולה. המאמץ מושך את ההטעמה אל חסוף, קרוב לאות הכפולה (בניגוד לצורות אַכְּבָּר // אַחֿלָא שבהן ההטעמה בהתחלת המלה). ובאופן דומה:

גם המלה מְהֶם (חשוב) שהשורש שלה היא הממ, שייכת לכאן וערך היתרון שלה יהיה אַהֶם (חשוב יותר).

מילים חדשות

שפה, לשון	לְעָה [לְעָאת]	קופסה	עֵלְבָה // עֵלְבָה
ערבי; השפה הערבית	עֶרְבִי	קופסאות	[עֵלְב // עֵלְב]
ערבית; ערבית	עֶרְבִיָּה	מכסה	עֵטָא [עֵטִי]
זר	אַגְנִבִי [אַגְנִב]	מידה, מידות	קָיָאס
זרה	אַגְנִבִּיָּה	כבד	(א)תְּקִיל
קָדַר	עֶרְפָּה [עֶרְפִּי] ²	כבד יותר	(יתי: אַתְּקָל)
מלוכלך	וְסָח (יתי: אַוְסָח)	קל (לא קשה)	הֵיָן / גֵם: (א)הֵיָן ^(ג)
סל	סִלָּה [סִלָּל]	קל יותר	(יתי: אַהֵן)
מגרה	גְּרָר // גְּרָר	קלה	הֵיָה / (א)הֵיָה
מגרות	[גְּרָרִי]	מלא	מֵלֵאן / מֵלֵאן
מקולקל	חֶרְבָּאן	כמו	זִי

1. עיינו כרך 1, עמי 93, הערה 3.
 2. אל תשכחו לדייק במבטא: ע = ר גרונית, ואילו ר = ר מגולגלת על קצה הלשון. תחילה, הגו לאט-לאט: ע - ר - פָּה כמה פעמים, ואח"כ מהר יותר.

שיחה

- בְּדֵי עֵלֶב בְּרִתּוֹן וַיִּהְיֶה הָאָדָם, עֲשֵׂרִין סְנַטֵי עֵלֶא תִּלְאֲתִין.
- שׁוֹף הַדּוּל.
- לֹא, הַדּוּל חֲרַבְאֲנִין, פֶּשׁ עֵיר-הֵם? פִּיה הַדְּלֵאב // הַדּוּלֵאכִי פִי-ל-קָרְנָה
- הַנֵּאכ, נַפְסֵ-ל-לוֹן וְנַפְס לְ-קִינֵאס, לֵאפֶן בִּלֵּא עֵטֵא.
- בִּלְאֵשׁ-ל-עֵטֵא! הָאֲתִי הַדּוּ(ו)לֵאב!
- אֲנִי רוצה קופסות קרטון כמו זו, 20 על 30 ס"מ.
- תראה את אלה.
- לא, אלה מקולקלות, אין אחרות? יש הן בפינה שם, שם, אותו הצבע ואותו הגודל <אותה המידה>, אבל בלי מכסה.
- לא צריך את המכסה! תן את ההן!

- אֶש-שִׁנְתָּה הַאֲנִי תִקְיֵלָה עֲלֵיכִי, חֲדָס-סִלָּה, אֶס-סִלָּה חִפִּיפָה.
- אֶס-סִלָּה אֲחֻף מִנְּש-שִׁנְתָּה? אֵא, טַבְעֵן, אֶש-שִׁנְתָּה אֲתִקְל
- ב-בְּתִיר!
- הֵי תִקְיֵלָה עֵלֶא-שֵׁאנֵ-הָא, מִלֵּאנָה, פִּיחָא אֲוֵאעֵי עֲתִקְ?
- קִימְ-ל-אֲוֵאעֵי מִן קְלֵב-הָא° וּבִתְצִיר חִפִּיפָה.
- המזוודה הזאת כבדה לך <עליך>, קח את הסל, הסל קל.
- הסל יותר קל מהמזוודה? כן, בוודאי, המזוודה כבדה בהרבה!
- היא כבדה, כי [היא] מלאה, יש בה בגדים ישנים;
- תוציא את הבגדים מתוכה והיא תהיה <תיעשה> קלה.

הערה: המשפטים המוקלטים המסומנים ■ בהערות השוליים ניתנים בסוף ההקלטה של השיעור.

3. בצפון הגליל (תרשיחא, פסוטה...): הַדּוּב; בנצרת, בחיפה ובעכו: הַדְּלֵאב.
4. ■ כיוון ש-קָ = אֵ, לְ-קִינֵאס = לֹא... יֵאס, זאת אומרת: לְ + הפסקה פתאומית, ואח"כ יֵאס. האזינו היטב להקלטה!
5. הָאֲתִי (נקי: הָאֲתִי, רבים: הָאֲתוּ) = הָבֵא, תן, הַעֲבֵר (לוי) — זוהי צורה יחידאית (ללא "משפחה", כלומר: אין היא חלק מנטיית פועל שלמה).
6. עֵלֶא-שֵׁאנֵ = עֲשֵׂאן (ע-שֵׁאן), שהרי ע- הוא קיצור של עֵלֶא. גם למלה זו אפשר לצרף כ"ח: מפני שאתה עייף = עֲשֵׂאנְכ תַעֲבֵאן. (אנו מכירים אפשרויות אחרות: לֵאֲנֵב..., לֵיֵאֲנֵו אֲנֵתָה...).
7. עֲתִיקְ נקי: עֲתִיקָה [עֲתִקְ / עֲתִקְ / (א)עֲתִיקְ] = ישן (חפצים).
8. ■ קְלֵב לב, פְּנִים, תוֹךְ. — קְלָאם [יִקְלִים] = הַסִּיר, נוטה כמו קְלָאב. קְלִים הָאָדָא מִן הוֹן! = תוריד את זה מפה: קְלִמְנֵאָה = הורדנו (הסרנו) אותה.

- הל-בִּנְטָלוֹן? טוֹיֵל עֲלָי, פֶּשׁ עֵנֶדֶב וְאַחַד הַקְּצָר¹⁰ מִנּוּ? — המכנסיים האלה ארוכים עלי. אין לך יותר קצרים? <אחד יותר קצר ממנו?>
- הַדְּאֶפְלֵי פִי-ל-חֲזֹאנָה אָטוּל כְּמֵאן. פֶּשׁ הַקְּצָר מִן הָאָרָא. — אלה <זה> שבארון ארוכים <ארוך> עוד יותר. אין יותר קצרים מאלה <מזה>.
- וּבְדֵי כְּמֵאן טְקִיָּה¹¹ לֶש-שַׁעַל טְקִיָּה נְדִיפָה, הָאֲדִי וְסַחָה.¹² — ואני רוצה/צריך גם כובע לעבודה, כובע נקי, זה מלוכלך.
- חֵד הַדִּיפְלֵי פִי-ל-גְּאָרֹר חֵד הַדִּיפְלֵי פִי-ל-גְּאָרֹר הֵן נְדִיפָה. — קח את זה <זאת> שבמגירה, קח את זה <זאת> שבמגירה, הוא נקי <היא נקיה>.
- נְדִיפָה נְדִיפָה? — נקי נקי? — יעני... אֲנִדָּף מִן הָאִי. — נו... יותר נקי מזה.

- פִּיפֶל-לְעָה ל-עֶרְבֵיָה, צַעְבָּה? — איך השפה הערבית, קשה?
- אָא, מַעְלוֹם, אֶל-עֶרְבֵי צַעַב, אֲצַעַב מִן-ל-עֶבְרָאֲנִי / עֶבְרָאֲנִי. — כן, בוודאי, הערבית קשה, יותר קשה מהעברית.
- כְּמֵאן ל-עֶבְרָאֲנִי מִשְׁהוֹיֵן // מִשְׁהוֹיֵן? — גם העברית לא קלה, אבל יותר קלה מהעברית.
- לְאֶכֶן אֲהוֹן מִן-ל-עֶרְבֵי. — כל שפה קשה לזרים.
- כָּל לְעָה צַעְבָּה ל-ל-אֲגֵאֲנָב. — לימוד' שפות מצריך <רוצה> זמן ותרגול.
- דְּרֶס-ל-לְעָאֵת בְּדוֹ וְקֵת וְתִמְרִין. — נכון! לכל דבר צריך <כל דבר רוצה>
- צַחִיחַ! כָּל שֵׁי בְּדוֹ צַבֵּר.¹⁴ עֵנֶדֶב כְּתֵאֲבָ מְנִיחַ, סבלנות. יש לך ספר טוב,

9. בִּנְטָלוֹן = מכנסיים (לשון זכר יחיד) [בִּנְטָלוֹן // בִּנְטָלוֹנָאֵת], מהצרפתית pantalon.

10. עיינו כרך 1, עמי 93, הערה 3.

11. טְקִיָּה = כובע "ברטי", כובע "טמבלי", כומתה, כיפה [טְוִאֲקִי].

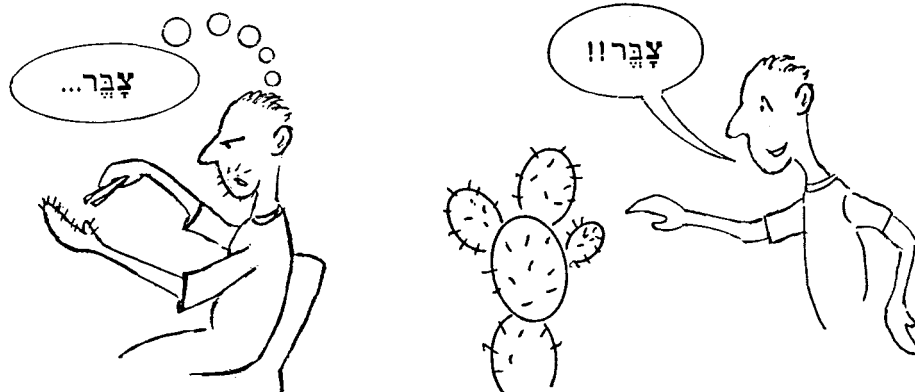
12. וְסַח, נְקִי: וְסַחָה, [וְסַחִין]. מאותו שורש שם העצם [סַח], לכלוך (כלשהו); צורת הרבים [אֲוִסְאֵחַ] מציינת "כמות (של) לכלוך, פסולת". אל תבלבלו את המלה הזאת עם ערך היתרון [אֲוִסְאֵחַ] = מלוכלך-יותר.

13. ציווי של אֲחָד = לקח, פועל הנוטה כמו כְּתַב בעבר, וחריג ביתר הזמנים; נלמד אותו בקרוב.

14. צַבֵּר/צַבֵּר סבלנות, וגם: צבר (צמח סבלני ועמיד, המחזיק מעמד ללא מים); פרי הצבר ("סברסי") מכונה: כּוּז צַבֵּר [כּוּזָא]. הַאֵת תֵּלֶת כּוּזָא = תן (לי) שלושה "סברסי".

זה חשוב, אבל...
הסבלנות היא הדבר החשוב ביותר!

האדא מהם, בט...
אצ-צָבֵר אֵהֶם אָשִׁי!

- אל-עֲרָפָה האדרי אֲחֵלָא מן הדיב. —
- וְאֲנִדָּף כְּמָאן. —
- מְזֹבוּט, בֵּט הדיב אֲטוּל —
- פִּיהָא מַחֵלָּ אֲכֵתֵר... —
- בְּדִנְא־שׁ מַחֵלָּ כְּתִיר. —
- הדיב וְסַחָה, —
- וְהָאדִי אֲחֵלָא עֲרָפָה פִּיל-בֵּית. —
- טָב, זִי-מָא בְּדָב. —
- החדר הזה יותר יפה מההוא, —
- וגם יותר נקי. —
- נכון, אבל ההוא יותר ארוך. —
- יש בו יותר מקום... —
- אנחנו לא צריכים הרבה מקום. —
- ההוא מלוכלך, —
- וזה החדר הכי יפה בבית. —
- טוב, איך «כמו» שאתה רוצה. —

הסברים

1. ערבית:

למדנו בשיעור זה, שאפשר לומר: אל-עֲרָבִי או: אל-לְעֵה־ל-עֲרַבְיָה, וכמו-כן: השפה העברית = אל-עֲבְרָאִנִי (= עֵב-, גם עֲבְרָאִנִי), אל-לְעֵה־ל-עֲבְרָיָה.

ואף-על-פי שעדיין לא למדנו את הפועל "דיבר", נאמר כבר עכשיו:

- בתחכי עֲבְרָאִנִי / עֲרָבִי ? —
- אתה מדבר עברית/ערבית! —
- באחכי שוֹי —
- אני מדבר(ת) קצת. —

2. סנטימטר = סנטי / צנטי.

צורה זו משמשת הן ביחיד והן בריבוי, ואינה משתנית. כאשר נלווה אליה מספר מן הקבוצה 10-3, הוא נשאר "שלם" (הה"א הסופית שלו איננה נשמטת):

- תְּלַאֲתָה סְנָטִי 3 סנטימטר
- חֲמִסָּה סְנָטִי 5 סנטימטר

וכך גם שמות עצם זרים אחרים המציינים מידות ומשקלות: **כִּילּוֹ** (קילוגרם או קילומטר), **שִׁיפָּל** (שקל):

- סַבְעָה כִּילּוֹ 7 קילומטר
- עֶשְׂרֵה שִׁיפָּל 10 שקלים

אמרנו 10-3, ומה עם 2? – לשמות עצם זרים אין נוהגים להוסיף את הסימון יוֹן, המשמשת למילים ערביות, אלא אומרים:

- תַּנְיִן סְנָטִי 2 סנטימטר
- תַּנְיִן שִׁיפָּל 2 שקלים
- תַּנְיִן כִּילּוֹ 2 קילוגרם

צורת המילים האלה זרה ואינה מזכירה את אחד המשקלים הערביים; לעומת זאת המלה **מִתָּר** (מִטָּר) נראית ערבית לכל דבר (על משקל בְּנִת) ויש לה צורת רבים ערבית: **מִתּוֹרָה / אֲמִתָּאָר**] והמספרים מתנהגים לפי הכללים הידועים:

- מִתְרִין 2 מטר
- תִּלְתֵּי מִתּוֹרָה / תִּלְתֵּי אֲמִתָּאָר^(*) 3 מטר

3. בְּלֵא / בְּלֵאשׁ.

בלי = בְּלֵא, בְּדוֹן, מִן-דוֹן. מהמלה בְּלֵאֵ אנו יוצרים את המלה בְּלֵאשׁ (= בְּלֵא שִׁי, בלי [שום] דבר). ראינו כבר שמשתמשים בביטוי זה כדי לומר: אין דבר, שיהיה! לא צריך! שימוש אחר הוא: "בחינם" (בלי שום דבר = בלי כסף):

- הַאֲדָא ב-בְּלֵאשׁ! זה בחינם!
 - יָלָה יָא בְּלֵאשׁ! בואו! זה בחינם!
- (כך צועקים הרוכלים בשוק)

ואחרון-אחרון: עם כינויי הקניין (תוספת כינויי הגוף) יתנהג בְּלֵאֵ כמו וַרְא (עיינו כרך 1, עמ' 67):

- בְּלֵא-י בלעדי
- בְּלֵא-ב בלעדיך

בלא-כי
בלא-ה
בלא-הא

בלעדיך
בלעדיו
בלעדיה

וכו

■ בְּדִי-שׁ אַרוּחַ בְּלֹאפֶם
אַזְא מִמְכָּן תְּרוּחוּ בְּלֹאֵי

אני לא רוצה ללכת בלעדיכם
אם יש אפשרות שתלכו בלעדי

4. בְּעֵד / בְּעֵדָ

(נבדל מ-בְּעַד = "אחרי" בתנועה שהיא $\overline{\text{ב}}$ ולא $\underline{\text{ב}}$, ובעיצור הסופי, שהוא $\overline{\text{ד}}$ ולא $\underline{\text{ד}}$) =
"חלק משלם":

■ בְּעֵדָ-נֶאֱסַ
בְּעֵדָ-לְמִרְאָת

כמה אנשים <חלק מהאנשים>
לפעמים <חלק מהפעמים>

ומכאן אנו מגיעים לביטוי "זה את זה":

■ בִּיזוּרוֹ בְּעַד-הֶמְלֶ-בְּעֵדָ

הם מבקרים זה את זה
(חלק מהם מבקר חלק אחר)

ואפשר לומר זאת בעזרת בְּעֵדָ אחד בלבד:

■ בִּיזוּרוֹ בְּעֵדָ

הם מבקרים זה את זה

ועוד שימוש, לאחר מילית יחס:

■ עֲלֵא בְּעֵדָ, פּוֹלְק בְּעֵדָ
וְרֵא בְּעֵדָ
מַעַב בְּעֵדָ
גִּמְב בְּעֵדָ

זה על זה, זה מעל לזה
זה מאחורי זה, בזה אחר זה
זה עם זה, ביחד
זה ליד זה

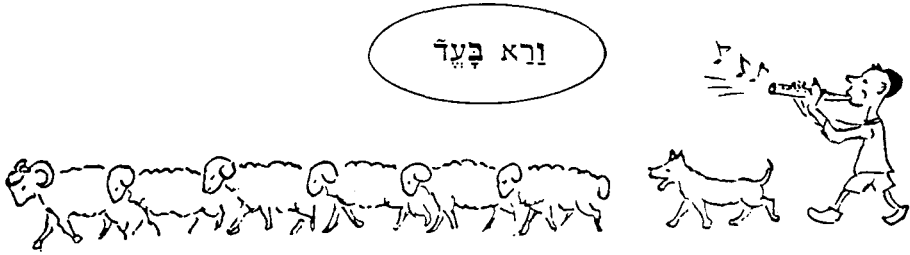

שימו לב לפסוקיות:

שלוש פעמים רצופות <זו אחר זו>
ארבע שעות רצופות

תלת מְרָאת וְרָא בְעֵד
אַרְבַּע סִיעָאת וְרָא בְעֵד

5. ההוא, ההם:

הדבר האחרון שנרכוש בשיעור זה:

ההוא	הַהוּא	ההוא	זֶה
ההיא	הַהִיא	ההיא	זֹאת
ההם	הַהֵם (ג) הַדּוֹלְאֵם (י) הַדּוֹלְאֵם	ההם	אֵלֶּה

האות ב שבסוף המלה מוסיפה לה את עניין המרחק (כמו גם ה-ב שבסוף המלה הַנֶּאֱבָ).
ועם שם עצם מיודע (ב-אֶל- הידיעה):

הַדּוֹאֲבָ-לְבַיִת // אֶל-בַּיִת הַדּוֹאֲבָ הבית ההוא

ושומעים גם:

באותו יום¹⁵, ביום ההוא הַדִּיבָ-לְיוֹם

אף-על-פי שהמלה יוֹם היא ממין זכר.

השיעור הזה נתן לנו, לפחות, חופשה מן הפעלים! אם אתם סבורים שהוא היה גדוש מדי, שובו וקראו אותו מחר, ואולי טוב יותר – בעוד כמה ימים.

15. במשמעות "ביום ההוא, בפעם שעברה"; "באותו יום עצמו (שקרה משהו אחר)", יתורגם, כמובן, פִּי נַפְסָ-לְיוֹם.